

Перша в світі Конституція - українська.

Прийняття Конституції України 28 червня 1996 року стало однією з найважливіших віх сучасного українського державотворення.

Вже впродовж 29 років Конституція залишається ядром національної правової системи.

Дуже прогресивну ідею парламентської республіки містила одна з найвідоміших попередниць Конституції України, так звана Конституція Пилипа Орлика — «Пакти та конституції законів і вольностей Війська Запорозького...» 1710 року. За формою це договір між козаками — тими, хто обирає, і гетьманом — тим, кого обирають. Так от, ще на початку XVIII століття цей документ встановлював принципи демократичної парламентської республіки, у якій для гетьмана відводилася другорядна, скоріше «менеджерська» роль. Для нього встановлювались особливі обов'язки:

- не допускати зловживань козацької старшини;
- боронити від кривд козаків і посполитих селян;
- звільняти від податків і повинностей козацьких вдів, сиріт і деякі інші категорії населення;
- забезпечувати права українських міщан, купців.

Схожі статті про захист простого населення можна відшукати і в «Уставі Володимира Всеволодовича» початку XII століття, одному з пізніших доповнень «Руської Правди». Це підкреслює, що в підвалинах українського законодавства — захист прав громадян, який логічно займає суттєву частку і в сучасній Конституції України.

Ті ж таки «Пакти та конституції законів і вольностей Війська Запорозького...» 1710 року запроваджують ще одну прогресивну ідею — поділ влади на законодавчу (Генеральна рада тричі на рік), виконавчу (гетьман і Генеральна старшина) і судову (Генеральний суд) гілки. Окремо вказується, що суд діє незалежно, адже гетьман «не повинен карати сам із власної ініціативи і помсти», а рішення, яке виносить Генеральний суд, «не поблажливе й не лицемірне, а таке, якому кожен мусить підкоритися, як переможений законом».

Латиномовний варіант Конституції Пилипа Орлика як літературний твір став дуже поширеним у Європі. А за пару десятків років вийшла праця французького просвітника Шарля Луї Монтеск'є з тією ж ідеєю розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову гілки — і «понеслась» світом...

Незалежність судової гілки влади є наріжним каменем ефективного функціонування інших гілок, і юридично вона теж закріплена в сучасній Конституції України.

Історичний документ мав чимало прогресивних ідей, що значно випередили свій час, ставши фактично однією з найдавніших конституцій Європи та світу. Проте написана в умовах вигнання, юридичної сили вона так і не набула.

Щойно в 1991 році постала незалежна Україна, одразу ж почались дискусії: якою має бути відновлена держава? Суперечки точилися через державні символи — герб, гімн, прапор — та мову, а статус Криму та

співвідношення повноважень Президента і Верховної Ради додатково підливали оливи у вогонь. 9 червня 1995 року настало крихке перемир'я — затвердили Конституційний договір про організацію державної влади та місцевого самоврядування, але він не міг функціонувати вічно. Тож щоб розрубати цей гордіїв вузол, 26 червня 1996 року Президент України Леонід Кучма призначив всенародний референдум щодо ухвалення Конституції.

Прийняттю Конституції передувала майже 24 годинна безперервна робота Парламенту України, яка увійшла в історію під назвою «Конституційна ніч».

За свідченням багатьох державних діячів, ніч з 27 на 28 червня належить до найяскравіших та справді епохальних подій в історії нашої незалежності.

У нормах Конституції закріплені правові основи, суверенітет та територіальна цілісність держави, права та свободи громадян, гарантії життя та здоров'я людини, її честь та гідність. Ключовим пунктом Конституції є 5 стаття, за якою «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ».

Надзвичайно важливим у Конституції є положення про те, що держава зобов'язується сприяти консолідації та розвитку української нації,

її історичній свідомості, традицій та культурі, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності усіх корінних народів України.

За переліком гарантованих прав і свобод, Конституція України є однією з найдемократичніших у світі.

Високо оцінила Основний Закон України й міжнародна спільнота: «Прийняття Конституції є найважливішим кроком у забезпеченні прав та свобод людини та громадянина, що сприятиме подальшому підвищенню міжнародного авторитету України на світовій арені».